

Sosiaalityön toimivia käytäntöjä
Pikassos- alueella
(Satakunta, Kanta-Häme ja Pirkanmaa)

Kooste teemahaastatteluista

Sirpa Karjalainen
31.5.2019

Sisällys

<i>Toimivat käytännöt – rakentuvat, muuttuvat ja kehittyvät kokeilemalla</i>	2
<i>Gruppis -ryhmätoimintaa nuorille -Huittinen</i>	3
<i>Passeli -matalan kynnyksen kohtaamispaikka -Huittinen</i>	4
<i>Monitoimijainen yhteistyön malli ryhmätoiminnassa -Hämeenkyrö</i>	5
<i>Musapaja starttipajalla – Ikaalinen</i>	6
<i>Asumisneuvontaa Kiinteistö Oy Taloherttuan kanssa -Kangasala</i>	7
<i>Sisu -sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä -Lempäälä</i>	8
<i>Yksilöllinen sosiaalinen kuntoutus -Lempäälä</i>	9
<i>Solmut auki -sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoiminta -Nokia</i>	10
<i>Monitoimijainen muotoutuva tiimi -Parkano-Kihniö</i>	11
<i>Asiakas edellä – ajatuksella kohti toimivaa aikuissosiaalityötä -Pirkkala</i>	12
<i>Kostiakeskus -Pälkäne</i>	13
<i>Ajanvaraukseton neuvonta – Sastamala</i>	14
<i>Asiakasraati -Riihimäki</i>	15
<i>Ryhmätoiminnot sosiaalityössä -Riihimäki</i>	16
<i>Fyrkkaa & fiilistä -ryhmätoiminta -Tampere</i>	17
<i>Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä – Ylöjärvi</i>	18
<i>Liite: Tiedot haastatteluista</i>	19

Toimivat käytännöt – rakentuvat, muuttuvat ja kehittyvät kokeilemalla

PRO SOS -hankkeen alkuvaiheessa hankekuntien työntekijöillä oli runsaasti toiveita ja ideoita aikuissosiaalityön käytäntöjen kehittämiseksi. Hankkeen edetessä kuntien työntekijät kokoontuivat teemoittain rakentuihin pilottitilaisuuksiin. Kehittämistyö ja kokemusten jakaminen eteni työpajatyöskentelyn kautta. Työpajasarjakokonaisuuksia rakentui seuraavien teemojen ympärille: sosiaalinen kuntoutus ja jalkautuvat työmenetelmät, taloussosiaalityö, monitoimijainen yhteistyö, LAPE -yhteistyö sekä kuntien ja Kelan välinen yhteistointi.

Kuntien sosiaalityön toimijat jakoivat työpajoissa kokemuksia kehittämistyön haasteista, karikoista ja onnistumisista. Työntekijät toivoivat, että toimivia käytäntöjä kuvattaisiin kirjallisesti ja koostetusti. PRO SOS -hankkeen alussa Pikassos alueen hankekunnille (17) tehtiin kartoittava kysely aikuissosiaalityön hyvistä käytännöistä. Kyselyyn tuli vastauksia vain muuttamasta kunnasta, joten sen avulla ei päästy haluttuun tulokseen. Tämän vuoksi aineisto päätettiin koota teemahaastattelun.

Toimivat käytännöt -teemahaastattelujen tavoitteena oli myös herättää keskustelua palvelun toimivuudesta, työntekijöiden kokemuksista sekä asiakkaiden osallisuudesta käytäntöjen kehittämiseen. Haastattelutilanne oli samalla myös yhteinen arviointitilanne, jonka aikana pohdittiin onnistumisen ja epäonnistumisen kokemuksia, kehittämismahdollisuuksia ja tulevaisuuden suuntia. Haastattelun teemat rakentuivat seuraavalla tavalla: toimivan käytännön kuvaus ja sisältö, resurssit ja osaaminen, toiminnan hyödyt ja arviointi sekä toimivan käytännön tulevaisuus.

Teemahaastatteluihin osallistui kuntakohtaisesti vaihdellen toimintaa toteuttavia sosiaalialan ammattilaisia, esimiehiä sekä toimintaan osallistuneita asiakkaita. Tiedot haastatteluihin osallistuneista henkilöistä löytyvät koosteen lopussa olevasta liitteestä. PRO SOS -hankekoordinaattori ja sosiaalityön opiskelija toteuttivat haastattelut kaikissa hankekunnissa vuoden 2018 aikana. Työntekijät valikoivat itse, mikä oli heidän mielestään toimiva käytäntö, jonka he haluavat jakaa muille toimijoille. Toimivat käytännöt -kooste ja kuvaukset perustuvat työntekijöiden ja asiakkaiden haastatteluaineiston tuottamiin tietoihin. Myös toimivat käytännöt muuttuvat ja kehittyvät ajassa. Joistakin toimivista käytännöistä on tullut osa sosiaalityön palvelujen kokonaisuutta.

Positiivisena havaintona voidaan yleisesti todeta, että asiakkailla oli mahdollisuus jollain tavalla vaikuttaa kaikkien toimivien käytäntöjen sisältöön ja toteutukseen. Uudenlaisten toimintamuotojen myötä sekä asiakkailla että työntekijöillä oli mahdollisuus nähdä toisensa uusissa rooleissa ja uusista näkökulmista. Nämä uudet roolit koettiin hyvin positiivisina muutoksina. Usein uusien työkäytäntöjen kehittäminen vaatii monien toimijoiden yhteistyötä ja erilaisten odotusten yhteensovittamista pitkäjänteisesti. Useat haastateltavat painottivat onnistumisen edellytyksenä vastuiden, roolien ja pelisääntöjen sopimisen tärkeyttä. Monissa haastatteluissa pohdittiin haasteena ryhmadynamiikan ymmärtämistä ja moninaisten odottamattomien tilanteiden hallintaa. Sosiaalialan toimijat olivat yhtä mieltä siitä, että kehittäminen vaatii asennetta, aikaa, innostusta, rohkeutta ja tukirakenteita. Taloudellisten mahdollisuuksien ja resurssien lisäksi esimiehen, tiimin ja työparin tuki koettiin hyvin tärkeäksi. Lähes jokainen toimija painotti suunnittelun merkitystä onnistumisen edellytyksenä. Hyvin suunniteltu tarkoittaa myös sitä, että toiminnasta löytyy jouston varaa, jotta voidaan huomioida asiakkaiden tilanteet ja toiveet. Monissa kunnissa toimivien käytäntöjen vaikutusten arviointi oli jäänyt vielä hyvin vähälle. Toimivien käytäntöjen hyötyjä on kyettävä perustelemaan eri näkökulmista arvioiden. Työntekijät tiedostivat, että vaikutustuen arviointi olisi osa rakenteellista sosiaalityötä.

Kiitos kaikille haastatteluihin osallistuneille asiakkaille, työntekijöille ja esimiehille. Innostusta ja kannustusta sosiaalialan kehittämistyöhön myös jatkossa!

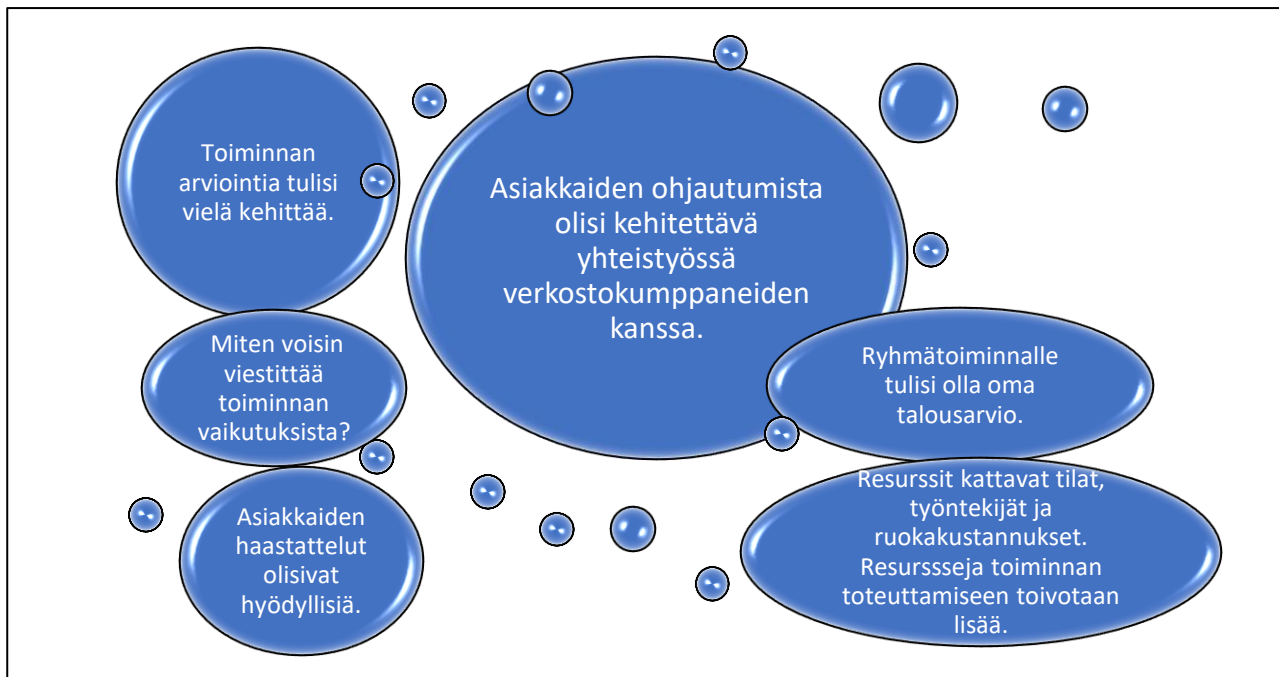
Gruppis -ryhmätoimintaa nuorille -Huittinen

Gruppis -ryhmä kokoontui kerran viikossa kodikkaissa tiloissa vanhalla meijerillä neljän tunnin ajan kerrallaan. Ryhmätoiminta oli osa kuntouttavan työtoiminnan sekä sosiaalisen kuntoutuksen -palvelua. Ryhmään osallistui 4-5 asiakasta kerrallaan. Ryhmän ohjaajina toimivat sosiaalihoaja ja päihdesairaanhoitaja. Työntekijöiltä vaaditaan sosiaalialan osaamista sekä monipuolisia vuorovaikutustaitoja kohdata ja kuulla erilaisissa tilanteissa olevia ihmisiä.

Ryhmätoiminnan tavoitteena oli tarjota nuorille aikuisille harjoitusta arjen hallintaan ja arkisiin askareisiin. Toiminnan ideana oli lisäksi mahdollistaa mielekäs toiminta ja vahvistaa osallisuuden kokemuksia (keskustelu, vertaistuki, sosiaaliset suhteet). Ryhmätoimintaan ei luotu tiukkoja aikatauluja. Toiminta oli luonteeltaan joustavaa, pitkäjänteistä, inhimillistä ja luottamuksellista. Näiden periaatteiden avulla luotiin jokaiselle mahdollisuus sitoutua ryhmän tavoitteisiin ja toimintaan.

Ryhmän sisältö oli usein toiminnallista ja keskittyi arkeen liittyvien asioiden harjoitteluun (vuorokausi-rytmi, pyykinpesu, ruoan laitto, talousasiat). Ryhmän jäsenet osallistuivat toiminnan suunnitteluun ohjaajien tuella. Osallistujien toiveita pyrittiin mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan. Ohjelmaan sisältyi kuulumisten -kierros, yhteinen kauppareissu, ruoan valmistaminen, ruokailu ja kahvit. Ryhmässä toteutettiin yhteisiä retkiä, pelattiin ja keskusteltiin. Elämäkokemuksia ja vastoinkäymisiä jaettiin ryhmässä. Kaikenlaisille ajatuksille ja ihmisille pyrittiin antamaan tilaa. Osallistujien toimintakyky sekä terveys, mielenterveys ja kognitiiviset haasteet huomioitiin toiminnassa. Palautetta ryhmän toiminnasta kerättiin kirjallisena, haastattelulla ja yhdessä keskustellen.

Toiminnan arviointia ja kehittämiskohteita

Passeli -matalan kynnyksen kohtaamispaikka -Huittinen

Passeli -matalan kynnyksen kohtaamispaikka sijaitsee Huittisten keskustassa ja se on avoinna kerran viikossa iltapäivän ajan. Haastatteluhetkellä toimintaa ohjasivat sosiaaliohjaaja ja psykiatrinen sairaanhoitaja. Toiminnan toteuttamiseen osallistui lisäksi kaksi kuntouttavassa työtoiminnassa olevaa henkilöä.

Toiminnan tavoitteena oli tarjota kuntalaisille mahdollisuus sosiaaliseen toimintaan ja verkostoitumiseen. Asiakkaat saivat tarvittaessa tukea, apua ja sosiaaliohjausta asioiden hoitamiseen ja palveluihin liittyen. Passelin toimintaan osallistui keskimäärin 5 asiakasta/toimintailtapäivä. EU-ruoka-apukassien jakelupäivänä asiakkaiden määrä moninkertaistui. Työntekijöiden arvion mukaan palvelun kehittämisen tarpeet liittyivät tiedottamiseen sekä asiakkaiden ohjautumiseen ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittämiseen. Näitä asioita tulee pohtia jatkossa yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Toiminnan arviointia ja kehittämiskohteita

Monitoimijainen yhteistyön malli ryhmätoiminnassa -Hämeenkyrö

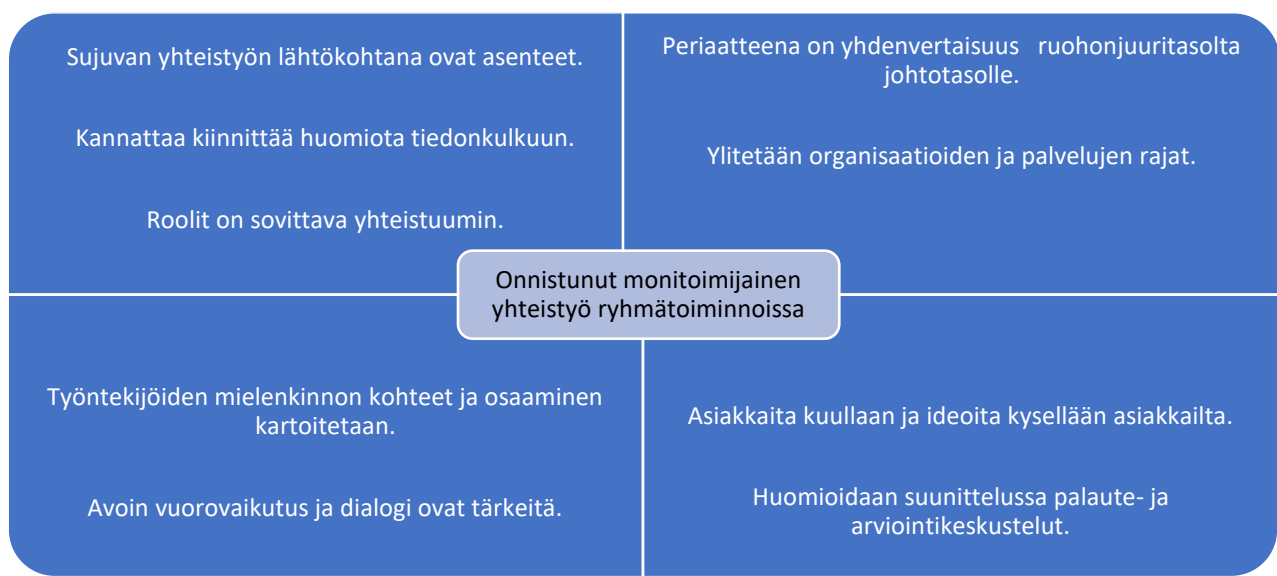
Hämeenkyrössä ryhmätoimintoja suunnitellaan ja toteutetaan monitoimijaisen yhteistyön -mallilla. Ryhmätoimintojen järjestelyyn osallistuivat: sosiaalityö, perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido (sosiaalipsykiatria), työllisyyspalvelut, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu - TYP, päihdepalvelut, etsivä nuorisotyö ja seurakunta. Yhteistyö koulutoimijoiden kanssa luonnistui koulukuraattorin välityksellä. Yhteispalvelupiste mahdollisti sujuvan yhteistyön myös Kelan kanssa.

Asenteilla oli suuri merkitys yhteistoiminnan sujumisessa. Sujuva yhteistoiminta perustui sille, että toimijat tunsivat toistensa tehtävät, mahdollisuudet ja vahvuudet. Hanketyöpajat antoivat potkua yhteiselle tekemiselle erikseen tekemisen sijaan. Toimintaa lähdettiin kehittämään istumalla yhteiseen pöytään. Tuolloin käytiin läpi olemassa olevat toiminnat, mahdolliset tarpeet ja työntekijöiden kiinnostuksen kohteet. Työntekijät kokoontuivat säännöllisesti ja tulivat näin tutuiksi toisilleen. Toiminnalla ei varsinaisesti ollut koordinoijaa vaan kaikki toimijat jakoivat vastuun. Toiminnassa hyödynnettiin pienen paikkakunnan etuja. Toimijat halusivat tuntea toistensa vahvuudet ja erilaista osaamista hyödynnettiin.

Sosiaalista kuntoutusta ja työllisyyspalvelujen ryhmätoimintaa ei ajateltu tai suunniteltu erillisinä toimintoina organisaatio- tai palvelukohtaisesti. Toimintaa kehitettiin yli sektorirajojen asiakkaan tarpeita ja mielenkiinnon kohteita huomioiden. Toiminnassa oli keskeistä asiakkaan motivaatio, jonka pohjalta toimintaa suunniteltiin. Esimerkkejä työntekijöiden ja asiakkaiden innovoimista ryhmistä olivat: luontopaja, pyörän kunnostus -ryhmä, englannin kielen -ryhmä, auto -hanke. Ryhmätoimintaa ei ajateltu asiakkaan diagnoosi tai status edellä.

Esimiehet tukivat ja mahdollistivat organisaatorajat ylittävän toiminnan ja yhteistyöstä hyötyivät kaikki osapuolet: asiakkaat, työntekijät ja kunta. Oman osaamisen hyödyntäminen heijastui työhyvinvointina. Vain kuttavuus oli nähtävissä siinä, että asiakkaat pääsivät elämässään eteenpäin. Toisilla asiakkailla tavoitteena oli suunnata kohti työelämään tai koulutusta ja toisilla päämääränä oli arjen sujuminen ja osallisuus. Kunnassa kehitettiin myös laadullisten vaikutusten mittaamista. Arvioinnin ja kehittämisen tueksi oli suunniteltu myös asiakkaiden haastatteluja ja asiakasraatia.

Onnistuneen monitoimijaisen yhteistyön edellytyksiä:

Musapaja starttipajalla – Ikaalinen

Musapaja tarjoaa 5-10 nuorelle vaihtoehtoista toimintaa ja konkreettista tekemistä. Nuoret olivat mukana toiminnassa työkokeilun kautta, kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella tai sosiaalisen kuntoutuksen sopimuksella. Kunnan työllisyyspalvelujen toimijat koordinoivat ja ohjasivat toimintaa. Sosiaaliohjaaja huolehti, että asiakkaan suunnitelmat ja sopimusasiat olivat ajan tasalla. Pajapäivän pituus vaihteli yksilöllisesti neljästä kuuteen tuntiin ja varsinaista toimintaa järjestettiin neljänä -viitenä päivänä viikossa.

Toimintaan sai tulla mukaan uteliaisuudesta tai kokeilunhalusta, mutta toiminta oli kuitenkin tavoitteellista ja useimmilla osallistujilla oli aikaisempaa harrastuneisuutta. Musapajatoiminnan ydinideana on, että kaikki tehdään alusta asti yhdessä nuorten kanssa. Toiminnan ilmapiiri rakentuu kannustamisesta, ahkeruudesta ja rentoudesta.

Palautetta ja toiminnan arviointia

Asumisneuvontaa Kiinteistö Oy Taloherttuan kanssa -Kangasala

Sosiaalitoimen sosiaaliohjaaja työskentelee kolmena päivänä viikossa Kiinteistö Oy Taloherttuan vuokralaisille suunnatussa asumisneuvonnassa. Hanketta rahoittaa Asumisen rahoittamis- ja kehittämiskeskus -ARA. Palvelun tarkoitus on antaa ohjausta ja neuvontaa asumisen ongelmiin liittyvissä asioissa. Yleisimmin asiakkaat hakeutuivat asumisneuvontaan vuokratilanteissa. Asiakkaiden kanssa laaditaan kohtuullisia maksusopimuksia ilman ylimääräisiä kuluja. Asumisneuvonnan tavoitteena on myös hyvissä ajoin ehkäistä muita asumisen ongelmatilanteita. Asumisneuvonnan sosiaaliohjaajaan otettiin yhteyttä esimerkiksi seuraavissa asumisen ongelmatilanteissa: taloyhtiön asukkaiden väliset ristiriitalanteet, asumisen häiriötilanteet, asunnon huono hoito tai häätötilanne.

Mikäli kyseessä ei ollut ainoastaan yksittäinen ohjaus- ja neuvontatilanne, niin asiakkaan kanssa tehdään sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arvio ja asiakassuunnitelma. Hänelle syntyy aikuissosiaalityön asiakkuus. Asumisneuvoja tekee yhteistyötä myös Kelan toimijoiden kanssa. Usein yhteistyökumppani löytyy luontevimmin toisesta toimintayksiköstä. Sosiaaliohjauksen lisäksi palvelut rakentuvat asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Työtapa on asiakkaan osallisuutta lisäävä ja ratkaisukeskeinen. Myös jalkautuvia työmuotoja ja ryhmätoimintaa kokeiltiin, kehitettiin ja toteutettiin.

Asumisneuvonnan työntekijältä vaaditaan monipuolista sosiaalialan tuntemusta, monialaista tietoa etuisuuksista, palveluluista ja prosesseista (esim. häätötilanteessa). Työssä vaaditaan hyviä verkosto- ja vuorovaikutustaitoja ja kokemusta sosiaalialalta.

Toiminnan arviointia:

Kaikki hyötyvät

Palveluun sitoutuneet asiakkaat hyötyvät.

Palaute on kannustanut eteenpäin.

Työ on mielekästä ja haastavaa.

Luottamus osapuolten välillä lisääntyy.

Viranomaisten väliset neuvotteluyhteydet kehittyvät.

Pelisäännöt

On laadittava selkeät yhteistoimintaa ohjaavat pelisäännöt.

Toimijat hyötyvät yhteisistä koulutuksista ja kehittämispäivistä.

Toimijoiden rooleja tulee pohtia eettiset asiat huomioiden.

Sisu -sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä -Lempäälä

Sosiaalisen kuntoutuksen palvelu oli osa suunnitelmallista sosiaalityötä ja asiakkaat ohjautuivat ryhmään omatyöntekijöiden sekä työllisyyspalvelujen ohjauksen kautta. Toiminnasta kerrottiin asiakkaille henkilökohtaisesti aikuissosiaalityön tapaamisten yhteydessä. Sisu -sosiaalisen kuntoutuksen ryhmän toiminta suunnattiin asiakkaille, jotka eivät hyötäneet elämäntilanteestaan johtuen työllisyyspalveluista.

Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä kokoontui kolmen kuukauden ajan kerran viikossa (4 tuntia). Ryhmässä aloitti 12 asiakasta, joista kahdeksan jatkoi toiminnassa ihan loppuun saakka. Ryhmän ohjaajina toimivat kaksi aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijää ja sosiaaliohjaaja, joka kantoi päävastuun ryhmän toiminnasta. Tämän lisäksi päihdetyöntekijä sekä talous- ja velkaneuvoja vierailivat ryhmässä.

Heti alusta alkaen asiakkaat suunnittelivat yhdessä ryhmän ohjaajien kanssa toimintaa. He toivoivat ryhmätoiminnan sisältävän liikuntaa, pelaamista, kuntosalikäyntejä ja fysioterapeutin tapaamisen. Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoiminnan sisältöjä sovellettiin tilanteiden ja asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmässä tehtiin yhdessä ruokaa, saunottiin, käytiin keilaamassa, kalastamassa ja elokuvissa. Toiminnallisten sisältöjen lisäksi keskusteluteemoja olivat: päihteet, talous ja velat sekä sosiaaliset suhteet.

Toiminnan toteuttamiseksi saatiin käyttöön tilat ja työntekijäresurssi. Työntekijöiltä vaaditaan mukautumiskykyä ja joustavuutta kohdata erilaisia yksilöitä ja tilanteita. Soveltamistaitojen lisäksi ohjaajilta vaaditaan "pienä pilkettä silmäkulmaan". Esimiehen kannustus ja tuki koettiin tarpeelliseksi ja tärkeäksi. Sosiaaliseen kuntoutukseen ei varattu talousarviossa erillisiä toimintarahoja, mutta kaikkeen toimintaan järjestyi tarvittavat resurssit. Osallistujat saivat kolmen kuukauden joukkoliikenteen bussikortin käyttöönsä. Asiakaspa-lautetta kerättiin keskustelemalla ja lomakkeilla.

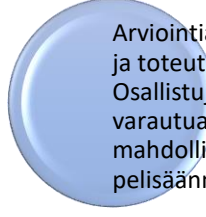
Palautetta ja toiminnan arviointia

Osallistuja: "Se kuntouttaa, kun kaikki ei ketuta ja voi olla oma itsensä ja saa mennä johonkin." Toiminta oli hyödyllistä ja osallisuutta lisäävää. Aluksi oli hieman hankalaa, mutta ryhmässä oli todella hauskaa ja yhteishenki oli hyvä. Ryhmätoiminnan kautta syntyi sosiaalisia suhteita, jotka ovat jatkuneet ryhmän päättymisen jälkeen."

Työntekijä: "Toiminta on yleishyödyllistä ja hyvinvointia edistävää sosiaalityötä. Positiivista oli myös se, ettei ryhmätoiminnan keskeytymisestä aiheutunut taloudellisia sanktioita asiakkaalle. Tämä madalsi myös ryhmätoimintaan osallistumisen kynnystä."

Arviointia: "Haasteena oli osallistujien sosiaalisten suhteiden huomioiminen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Osallistujien ikäjakauma ja toimintaympäristö tulisi ottaa myös huomioon. Osallistujien välisistä keskinäisistä ristiriidoista on vaikea tietää etukäteen ja keskeytyksiin on tarpeen varautua. Työntekijän ja asiakkaan tulisi arvioida ja pohtia päihteiden käytön tilannetta ja mahdollisuutta osallistua sosiaaliseen kuntoutukseen. Oli myös tärkeää, että ryhmätoiminnan pelisäännöt ovat selviä ja kaikki niitä noudattavat."

Yksilöllinen sosiaalinen kuntoutus -Lempäälä

Yksilöllinen sosiaalinen kuntoutus toteutetaan kolmen kuukauden jaksoissa. Asiakas tapaa omatyöntekijän kerran viikossa ja tämän lisäksi hänellä on kolmena päivänä viikosta muuta suunniteltua toimintaa tarpeiden, voimavarojen ja kiinnostuksen mukaisesti. Yksilöllinen sosiaalinen kuntoutus mahdollistaa intensiivisemmän työskentelyn yhdessä asiakkaan kanssa kohti hänen tavoitteitaan.

Palautetta ja toiminnan arviointia

Osallistuja: " On mennyt pelottavan hyvin - vahva luottamus työntekijän kanssa. On puhuttu kipeistäkin asioista ja tietää että ne jäävät näiden seinien sisälle. Aluksi mikään ei kiinnostanut, mutta olen löytänyt pikku hiljaa mielenkiinnon kohteita alkoholin tilalle."

Työntekijä: "On syntynyt hyvä keskusteluyhteys. Tiivis työskentely mahdollistaa rinnalla kulkemisen ja kartalla pysymisen."

Arviointia: "Työtilanne täytyy olla ihanteellinen ja olen pystynyt ottamaan yksilölliseen sosiaaliseen kuntoutukseen yhden asiakkaan kerrallaan. Yksilöllinen sosiaalinen kuntoutus mahdollistuu yhden työntekijän toimesta noin kolmelle asiakkaalle vuodessa."

Solmut auki -sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoiminta -Nokia

Solmut auki -sosiaalisen kuntoutuksen ryhmän tavoitteena oli ehkäistä sosiaalista syrjäytymistä, mahdollistaa osallisuuden kokemuksia ja sitä kautta lisätä sosiaalista hyvinvointia. Ryhmän ohjaajina toimivat sosiaaliohjaaja ja sosiaalityöntekijä. Ryhmä kokoontui kerran viikossa kevään ajan (8 viikkoa). Kokoontumiskerta oli kahden ja puolen tunnin mittainen.

Ryhmätoimintaan osallistuminen oli osa suunnitelmallista sosiaalityötä ja se perustui asiakassuunnitelmaan. Asiakkaille tehtiin päätös sosiaalisesta kuntoutuksesta. Osallistuvat asiakkaat saivat toimintarahaa ja heitä tuettiin matkakuluissa. Taustalla oli usein pitkäaikainen sosiaalityön asiakkuus. Ryhmätoimintaan osallistuvat asiakkaat olivat 30-49-vuotiaita. Ryhmän osallistujilla oli vain vähän sosiaalisia kontakteja ja he kokivat myös yksinäisyyttä. Osalle asiakkaista terveydentila asetti haasteita osallistumiselle.

Asiakkaiden toiveet vaikuttivat toiminnan sisältöihin ja teemoihin. Ryhmässä käsiteltäviä teemoja olivat: itsetunto, raha-asiat, palvelut, arjen haasteet, ravinto ja terveys, asiakkaan lähtökohdat ja voimavarat. Tapaamisten lopussa pidettiin usein rentoutumishetki. Ryhmässä vierailivat diabeteshoitaja, talous- ja velkaneuvoja sekä hammashoitaja. Ryhmään osallistui 2-3 asiakasta/kerta, joten ohjaajilla oli aikaa huomioida myös yksilölliset tarpeet. Asiakkaisiin oltiin yhteydessä tapaamisten lisäksi myös soittamalla, viestein tai sähköpostilla. Ryhmää edeltävän päivänä lähetettiin muistutustekstiviestit. Asiakkaiden haasteelliset elämäntilanteet asettivat esteitä ryhmään osallistumiseen ja tästä syystä peruutuksilta ei voitu välttyä.

Toiminnan arviointia ja kehittämisideoita:

Huomioita asiakkaat

Sosiaaliin tilanteisiin liittyy pelkoa ja jännittämistä.

Asiakkaat kokivat työntekijöiden roolin erilaisena positiivisessa mielessä.

Asiakkaiden vahvuudet tulivat eri tavalla esiin.

Pelissäännöt koettiin hyväksi.

Niille, jotka osallistuivat toiminta oli tärkeää.

Työntekijöiltä vaaditaan valmistautumista

Suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Budjetti on laadittava.

Asiakkaiden osallisuutta, motivointia ja kannustamista on mietittävä pitkin matkaa.

Ryhmädynamiikka huomioitava.

Toteutus ehdottomasti yhdessä työparin kanssa.

Otetaan opiksi

Suurempi ryhmä mahdollistaisi paremmin ryhmätoiminnan, sillä aina tulee peruutuksia.

Ryhmän jälkeen voisi mahdollistaa yksilöllistä sosiaalista kuntoutusta.

Arviointi liitettävä osaksi ryhmätoimintaa.

Toimintaan voisi liittää asiointipalvelua.

Monitoimijainen muotoutuva tiimi -Parkano-Kihniö

Monitoimijainen verkosto perustui LAPE -ajatteluun pohjautuvaan yhteistyöhön ja perhekeskustoimintamallin kehittämiseen alueella. Tulevaisuudessa perhekeskus/perheiden talo antaa verkostoituvalle toimintamallille fyysiset puitteet. Siitä suunnitellaan yhteistä kohtaamispaikkaa. Siellä voi järjestää yhteisiä tai yksittäisiä tapaamisia ja se toimii myös olohuoneena eri toimijoille.

Perheneuvola oli lähtenyt matalalla kynnyksellä luomaan verkostoja varhaisessa vaiheessa lapsen ja perheen tueksi. Työ on luonteeltaan varhaista, ennakoivaa ja ehkäisevää. Tavoitteena oli luoda yhteinen toimintamalli, jossa jokainen työntekijä, toimija ja läheinen asiakkaan tukena ovat yhtä tärkeitä. Perheneuvoja toimii koordinaattorin roolissa. Hän tarjoaa myös konsultaatiopalveluja muille yksiköille ja työntekijöille. Palvelutarpeen arvio aloitettiin pienellä joukolla ja toimijoita pyydettiin yhteistoimintaan perheen tarpeiden mukaan. Toimintatavan ideaa avattiin etukäteen asiakkaille, jotta he tiesivät, miksi kukanenkin toimija oli mukana. Yhteistyöverkostoissa on mukana: varhaiskasvatus, koulu- ja sivistystoimi, sosiaali- ja terveydenhuolto (mm. lastensuojelu, lastenvalvoja, aikuispsykiatria, aikuissosiaalityö, muu terveydenhuolto). Toimintamalli palvelee yhteisen tiedon rakentamista. Verkostoituva toimintamalli helpottaa huolen puheeksi ottamista. Alueella koulutettiin toimijoita myös Lapsi puheeksi -menetelmän käyttöön.

Toiminnan arviointia ja avaimia onnistuneeseen kehittämiseen

Toimiva käytäntö oli pitkän prosessin tulos ja se kehittyy edelleen. Vanhemmat ovat kokeneet monitoimijaisen työn voimaannuttavana ja avoimuus on lisääntynyt. Perhe kokee olevansa oikeasti mukana ja arviota tehdään oikeasti yhdessä. Monitoimijaisuutta edisti pienen paikkakunnan edut: eri yksiköiden pysyvä henkilöstö ja toinen toistensa tunteminen. Työntekijöillä oli helppo ottaa yhteyttä toisiinsa matalalla kynnyksellä. Haasteena oli koettu seuranta ja mahdollisuus vastata muuttuviin tilanteisiin. Monitoimijaisessa työssä oli kiinnitettävä erityistä huomiota koordinointiin, omatyöntekijän rooliin ja kaikkien toimijoiden roolien selkeyteen.

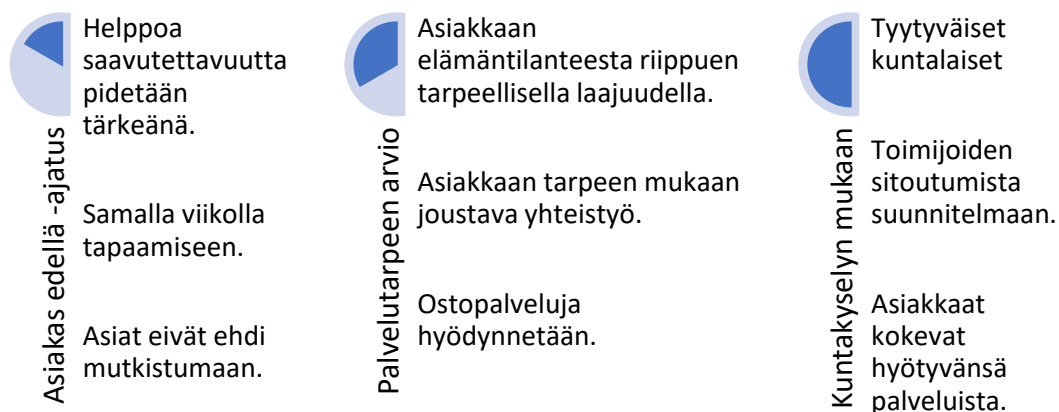
Asiakas edellä – ajatuksella kohti toimivaa aikuissosiaalityötä -Pirkkala

Pirkkalan toimintatapa on hyvä esimerkki siitä, miten joustavalla yhteistyöllä ja sitoutuneiden työntekijöiden toiminnalla voidaan päästä pitkälle. Pirkkalassa asui haastatteluhetkellä noin 18 000 asukasta. Aikuissosiaalityössä työskenteli sosiaalityöntekijä ja palveluohjaaja. Mielenterveyspalveluissa työskenteli osa-aikainen sosiaalityöntekijä, joka vastasi myös asumispalveluista. Yhteistyökumppaneita kunnasta löytyi myös perusterveydenhuollosta. Terveyskeskuksessa työskenteli päihdesairaanhoitaja ja sosiaalityöntekijä. Heidän kanssaan tehtiin tiivistä yhteistyötä. Monitoimijaista yhteistyötä tehtiin asiakkaan tarpeiden mukaisesti myös työllisyyspalvelujen, etsivän nuorisotyön ja lapsiperhepalvelujen henkilöstön kanssa. Johtava sosiaalityöntekijä toimii sekä aikuissosiaalityön että lapsiperhepalvelujen tiimien esimiehenä. Yhteistoimijuudesta ja työparityömalleista huolimatta aikuissosiaalityöntekijän työ on hyvin itsenäistä. Esimiehen, tiimin ja yhteistyökumppaneiden tuki on tärkeää.

Uudet asiakkaat ohjautuvat sosiaalityöntekijän vastaanotolle yleensä jo saman viikon aikana. Palveluohjaaja puolestaan tekee pääsääntöisesti täydentäviä ja ehkäiseviä toimeentulotuen päätöksiä ja yhteistyön Kelan kanssa. Palvelutarpeen arvio tehdään joustavasti asiakkaan elämäntilanteesta riippuen tarpeellisella laajuudella. Aikuissosiaalityön palveluja on saatavilla nopeasti. Helppoa saavutettavuutta pidetään kaiken kaikkiaan tärkeänä asiana. Sosiaalityö on tavoitteellista ja perustuu vahvasti asiakkaan tarpeista lähtevään toimintaan -asiakas edellä -ajatuksella. Sosiaalityöntekijä pyytää asiakkaalta tapaamisen aikana ns. mikro-palautetta tapaamisen hyödyllisyydestä. Asiakkaat kokevat tapaamiset hyödyllisenä ja he tulevat varatuille ajoille. Peruutuksia on vähän. Sosiaalityöntekijän työote on ratkaisukeskeinen. Kotikäyntejä tehdään erityis-tilanteissa. Sosiaalityöntekijä jalkautuu säännöllisesti muihin toimintayksiköihin.

Mielenterveyskuntoutujille on tarjolla työ- ja päivätoimintaa. Pirkkalassa hyödynnetään mielenterveys-, päihde-, kuntoutus- ja asumispalvelujen osalta eri palvelutuottajien tarjoamia ostopalveluja. Esimerkiksi sosiaalista kuntoutusta ostetaan eri palveluntuottajilta. Sosiaalityöntekijä tekee päätökset palvelujen os- toista. Starttipajalla on tarjolla kuntouttavan työtoiminnan palveluja nuorille aikuisille. Siellä työskentelee kuntouttavan työtoiminnan koordinaattori. Etsivän nuorisotyön Breikki palvelee myös nuoria aikuisia. Tiivis monitoimijainen yhteistyö mahdollistaa asiakaslähtöiset palvelut. Pirkkalalaiset ovat kuntalaiskyselyn mu- kaan tyytyväisiä paikkakunnan palveluihin.

Yhteenvetoa haastattelusta:

Kostiakeskus -Pälkäne

Kostiakeskus on Pälkäneen keskustassa sijaitseva kierrätyskeskus ja matalan kynnyksen kansalaistalo. Keskus toimii kuntalaisten yhteisenä olohuoneena, jossa on tarjolla kahvia ja purtavaa. Siellä voi myös lukea päivän lehdet. Kansalaistalo on aloittanut toimintansa Euroopan sosiaalirahaston ja Pälkäneen kunnan rahoittamana hankkeena (v. 2015-2018). Kostiakeskus tarjoaa työelämään osallistumisen mahdollisuuksia matalan kynnyksen periaatteella työelämän ulkopuolella oleville sekä valmentaa toimintaan osallistuvia kohti työelämää, koulutuksia ja kuntotumista. Iltaisin Kostiakeskus toimii yhdistysten kohtaamispaikkana.

Kostiakeskuksella painotetaan yhteisöllisiä arvoja, hyvää työilmapiiriä, tasavertaisuutta ja arvostavaa kohtaamista. Kaikkien osallisten ideoita toiminnasta otetaan vastaan ja huomioidaan tasapuolisesti. Kaikki hyvin tavalliset ja arkiset asiat mietitään ja päätetään yhdessä. Tiimit kokoontuvat kerran viikossa. Eri ikäisten (23-61.v) osallistujien määrä vaihtelee päivän ja toiminnan mukaan viiden ja viidentoista välillä.

Työtoimintaan osallistuu päivittäin 5-8 asiakasta. Asiakkaille laaditaan yksilöllinen suunnitelma ja yhteisön tuen lisäksi saa yksilöohjausta. Kostiakeskuksella toimitaan aidossa työympäristössä ja harjoitellaan monipuolisia työtehtäviä ja työelämätaitoja. Liikunta ja terveyden edistäminen ovat osa työ- ja toimintakyvyn ylläpitoa. Kostiakeskuksella voi perehtyä mm. seuraavanlaisiin tehtäviin: asiakaspalvelulajitteluun ja kierrätykseen liittyvät työt, ruoanlaitto ja keittiöpuolen osaaminen, ompelu- ja korjaustyöt sekä pienet pajatyöt mm. pyöränkorjaus.

Aktiivinen verkostoituminen mahdollistaa sekä viranomais-, järjestö- ja eri toimijoiden hyödyntämisen Kostiakeskuksen toiminnassa. Työllisyyspalvelujen ja sosiaalitoimen yhteistoiminta sujuu joustavasti. Sosiaalityöntekijä toimii taustatukena ja on sovitusti käytettävissä joko yhteisön tai yksittäisen asiakkaan asioissa. Seurakunnan diakoniatyöntekijä on tavattavissa viikoittain. Myös yrittäjien kanssa tehdään yhteistyötä. Kostiakeskus toimii EU-ruokajakelupisteenä ja siellä valmistetaan aterioita ylijäämäruoasta. Kostiakeskuksessa on lisäksi TE -hallinnon ja Kelan -asiointipiste ja sieltä saa sähköiseen asiointiin liittyvää neuvontaa.

Ohjaajilta vaaditaan sosiaalialan koulutusta ja kokemusta. Muita vaadittavia ominaisuuksia ovat hyvä organisointikyky, pitkä pinna, kärsivällisyys ja hyvät ihmissuhdetaidot. Myös työntekijän omat voimavarat ja vahvuudet hyödynnetään. Ohjaajat kuvasivat itseään monikanava-ajajina. He luovat yhteisössä areenoita, joissa ihmiset pääsevät näkemään taitonsa.

Palautetta ja toiminnan arviointia ja kehittämiskohteita

Toiminnan arviointi tiimien kautta

- Suunnitelmissa kerätä palautetta myös lomakkeilla ja haastatteluilla
- Kykyviisarin kautta nähtävissä jonkin verran toimintakykymuutoksia
- Löysä viikkorakenne mahdollistaa toiveet ja joustavuuden

Osallistujien palautetta

- Kynnys on oikeasti matala ja saa uusia tuttavuuksia
- Elämään rohkeutta, varmuutta, rytmiä ja mielekästä tekemistä arkeen
- Toiminta on yhteisesti sovittua ja rentoa
- Ylijäämäruoka on tärkeä lisä

Hyödyt kaikille

- Mahdollistaa viranomaisille ympäristön lähempänä kuntalaisia
- Tukea, vastuuta ja voimia edetä elämässään kohti omia tavoitteita
- Talkootyöt ja lähimmäisenapu antavat hyvää mieltä kaikille

Ajanvaraukseton neuvonta – Sastamala

Sastamalassa on jo useiden vuosien ajan toiminut sosiaalitoimen ajanvaraukseton neuvonta. Palvelu tarjoaa ohjausta ja neuvontaa kerran viikossa matalalla kynnyksellä. Ajanvarauksettomassa neuvonnassa työskentelee sosiaalitoimen palveluohjaaja. Toiminnan lähtökohtana ovat asiakkaan tukeminen tekemään ja toimimaan itse omassa asiassaan. Asiakas saa tarvittavan tuen ja neuvonnan työntekijältä. Asiakkaan kohtaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Työntekijä hyödyntää verkostojaan asiakkaan eduksi ja asiakas saa tietoa oikeuksistaan palveluihin. Tarvittaessa hänelle varataan aika sosiaalityöntekijälle.

Asiakkaita kävi palvelussa keskimäärin 3-5 asiakasta/päivä. Välillä palvelussa oli myös jonoa. Käynneistä oli pidetty seurannan ja arvioinnin tueksi päiväkirjaa. Ajanvaraukseton neuvonta oli tavoittanut paljon asiakkaita, joilla ei ollut aikaisempaa sosiaalityön asiakkuutta. Asiakkaita oli ohjautunut neuvontaan erityisesti asumiseen ja toimeentuloon liittyvissä kysymyksissä. Perustoimeentulotuen siirtyessä Kelaan neuvontaan hakeuduttiin usein perustoimeentulotuen kiireellisissä tilanteissa. Vähitellen asiakkaat ovat oppineet Kelan ja kunnan välisen työnjaon toimeentulotuen kysymyksissä. Ajanvarauksettomassa neuvonnassa ei pääsääntöisesti käsitelty täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemuksia muutoin kuin kiireellisissä tilanteissa. Asiakkaat saavat laaja-alaisesti neuvontaa ja ohjausta palveluista ja oikeuksistaan. Asiakkaat hakeutuvat neuvontaan myös erotilanteissa sekä muissa elämän kriisitilanteissa.

Asiakkaan näkökulmasta on hyödyllistä, kun saa tukea asiassaan matalalla kynnyksellä, sillä varsinaiset asiakasajat eri palveluyksiköissä voivat mennä jopa kuukauden päähän. Varhainen tuki usein vähentää asiakkaan huolta ja ongelmien mutkistumista. Asiakkaat kokivat hyväksi sen, että ajanvarauksettomassa neuvonnassa ei syntynyt asiakkuutta. Tuttujen työntekijöiden pysyvyys madalsi kynnystä ja lisäsi keskinäistä luottamusta myös neuvontapalveluissa.

Mitä tulee huomioida, kun käynnistää ajanvarauksetonta neuvontaa?

	Aikaa suunnitteluun •Noin puoli vuotta suunniteluaikaa •Tilat: huomioi viihtyvyys, henki ja turvallisuus •Tiedotus monikanavaisesti
	Työntekijältä vaaditaan •Kiinnostusta, kokeilunhalua, joustavuutta, kokemusta sosiaalialalta •Sosionomin koulutus •Kohtaamisen taitoja ja inhimillisyyttä •Palvelujärjestelmätuntemusta
	Organisaatiolta vaaditaan •Johdon tuki ja kehittämismyönteisyys •Tiimin tuki ja konsultointimahdollisuus •Palvelun arviointi ja vaikutusten seuranta •Tiedon tuottaminen päätöksenteon tueksi

Asiakasraati -Riihimäki

Asiakasraati aloitti toimintansa Riihimäellä vuonna 2015. Asiakasraati kokoontuu neljä kertaa vuodessa kerrallaan 1,5 - 2 tunnin ajan. Asiakasraatiin osallistuu noin 10 asiakasta ja kaksi sosiaaliohjaajaa. Ryhmä toimii luottamuksellisuuden periaatteella suljettuna ryhmänä. Asiakasraadissa osallistujat olivat 30-60 -vuotiaita sosiaalitoimen asiakkaita ja he ohjautuivat raatiin pääasiallisesti sosiaalitoimen työntekijöiden kautta.

Asiakkaat vaikuttavat raadin teemoihin ja sisältöihin. Teemat rakentuvat raatilaisten ideoinnin pohjalta heitä kiinnostavien aiheiden ympärille. Ohjelmanrunko on virallisen epävirallinen ja tarvittaessa muunnettava. Asiakasraadissa oli tarjolla tietoa ajankohtaisista asioista, sosiaalikeskuksen toiminnasta ja palveluista. Asiakasraadissa kävi myös vierailijoita. Keskustelua käytiin kulloinkin ajankohtaisista asioista (mm. aktiivimalli, asumisen asiat, toimeentulo). Raadissa ei käyty läpi yksityiskohtaisia omia kokemuksia. Palautteen mukaan asiakkaille vuorovaikutus, osallisuus ja yhteinen ruokailu olivat erityisen tärkeitä. Toimintaan sisältyy ruokailu lounasbuffetissa. Asiakasraatitoiminta on myös matalan kynnyksen vaikuttamistyötä ja asiakasraati oli tehnyt kannanottoja ja ehdotuksia palvelujen kehittämiseksi. Asiakasraatilaisten ehdotusten mukaan Riihimäellä tarjotaan mm. palveluohjausta ilman ajanvarausta.

Toiminnan arviointia ja kehittämisen prosessi

Toiminnalle on laadittu pelisäännöt ja ne ovat olleet työntekijöiden näkemyksen mukaan tarpeelliset ja toimivat. Työntekijöiltä vaaditaan kokemusta, osaamista, aitoutta, rentoutta sekä asiantuntemusta monista asioista. Toiminnalle on varattu oma budjetti sekä työntekijä- ja tilaresurssi. Työntekijöillä on johto tukeaan. Asiakasraatitoiminnasta on kerätty säännöllisesti palautetta ja se on saatettu myös johdon tietoon. Asiakasraatitoiminnasta on tunnistettu monia hyötynäkökumia ja toiminta on vakiinnutettu osaksi perustoittoa. Se on mielekästä työntekijöille, organisaatio saa tietoa asiakkaiden tarpeista ja asiakkaat saavat osallistua vaikuttamistyöhön. Kuvioon on koottu työntekijöiden vinkkejä asiakasraatitoimintaa suunnitteleville.

Ryhmätoiminnot sosiaalityössä -Riihimäki

Riihimäellä järjestetään moninaista ryhmätoimintaa sekä kuntouttavana työtoimintana että sosiaalisena kuntoutuksena. Kynnys osallistumiseen on pyritty pitämään mahdollisimman matalana. Organisaatioiden välisiä rajoja pyritään madaltamaan ja asiakkaan tarve ratkaisee, mihin palveluun hän ohjautuu. Yhteistyö sosiaalitoimen ja työllisyyspalvelujen (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) välillä on muotoutunut joustavaksi. Ryhmätoiminta on osa suunnitelmallista sosiaalityötä ja se perustuu aktivointisuunnitelmaan ja/tai asiakassuunnitelmaan. Toiminnan sisällöissä kuullaan asiakkaiden toiveita ja tarpeita. Kaikkiin ryhmiin sisältyy ruokailu. Ryhmätoimintoihin osallistuu satoja asiakkaita vuoden aikana.

Kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä järjestetään sosiaaliohjaajan toimesta viitenä päivänä viikossa erilaisilla painotuksilla ja teemoilla. Uutena ryhmänä oli aloittamassa vieraslaajien torjunta -ryhmä.

Alta löydät esimerkkejä monipuolisesta ryhmätoiminnasta.

Liikuntaryhmä	Luovan ilmaisun ryhmä	Elämäni -ryhmä	Maanantai -ryhmä	Mun maailma -teatterityöpaja	Työriihi	Puhutaan suomea ryhmä
Tueksi säännölliseen liikkumiseen	- Itse tekeminen - Rohkaisua kokeilemiseen - Itsensä arvostaminen	Itsetuntemuksen lisääminen	- Tukea päivärytmiin ja elämänhallintaan - Voimavaroja ja itseluottamusta	- Draamaharjoitusten ja käytännön työn kautta vahvuuksien ja heikkouksien tunnistamista - Osaksi toimivaa työyhteisöä	Avain ideana yhteisöllisyys ja vertaisuuden voima	Toimintaa ja keskustelua

Meidän ryhmä

Kuntouttava työtoiminta tai sosiaalinen kuntoutus

Intensiivinen ryhmämuotoinen toiminta Kerran viikossa neljä tuntia kerrallaan

Palveluun sisällytetään myös yksilötyötä

Mukana: 10 eri ikäistä osallistujaa

Kaksi sosiaaliohjaajaa aikuissosiaalityöstä

Teemalliset keskustelut

Pelaaminen

Liikunta

Käytännön asioiden hoitaminen

Mielenterveyden vahvistaminen

Asiakkaat vaikuttavat teemoihin ja sisältöihin

Tavoitteena rento tunnelma ja matala kynnys

Asiakkaiden palaute kannustaa jatkamaan. Toiminnan vaikutuksista on kerätty tilastoja ja tulokset ovat olleet rohkaisevia. Asiakkaat ovat päässeet etenpäin tavoitteissaan.

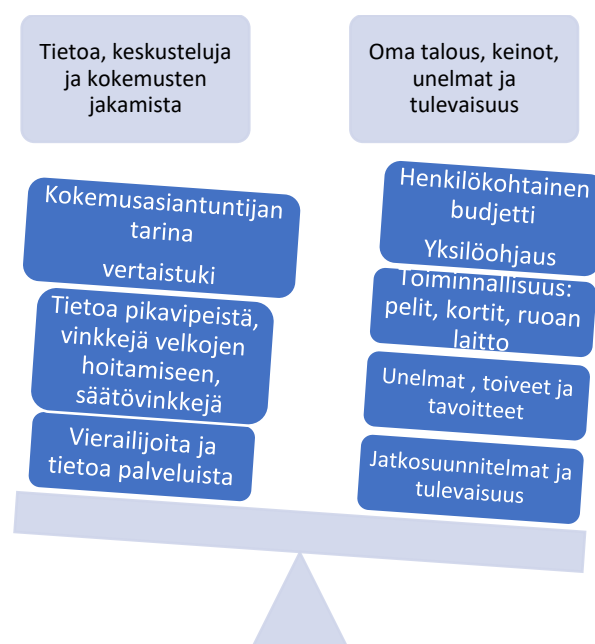
Fyrkkaa & fiilistä -ryhmätoiminta -Tampere

Fyrkkaa ja fiilistä -ryhmätoiminnan malli on kehitelty tukemaan nuorten aikuisten taloudenhallinnan taitoja. Tampereen kaupungin alle 30-vuotiaiden aikuissosiaalityön tiimi on toteuttanut ryhmätoimintaa usean vuoden ajan yhteistyössä talous- ja velkaneuvonnan toimijoiden kanssa. Toiminta käynnistyi aluksi hyvin pienimuotoisena. Onnistumisen kokemuksiin vaikuttivat johdon tuki, työntekijöiden innostus ja nuorilta saatu palaute. Kehittämispalkinto, nuorisotakuurahoitus sekä toiminnan vakiintuminen mahdollistivat toiminnan jatkumisen ja pitkäjänteisen kehittämisen. Työntekijätiimiin kuuluu vaihdellen 2-3 sosiaaliohjaajaa ja yksi sosiaalityöntekijä.

Fyrkkaa & fiilistä -ryhmä kokoontuu viitenä peräkkäisenä päivänä klo 10-15 välisenä aikana. Tähän toimintamalliin päädyttiin kokeilujen, palautteen ja kokemusten kautta. Intensiivinen peräkkäisinä päivinä kokoontuva ryhmä on parantanut nuorten sitoutumista toimintaan. Ryhmän koko vaihtelee 7-12 henkilön välillä. Fyrkkaa ja fiilistä -ryhmätoimintaa pyritään toteuttamaan neljä kertaa vuodessa.

Tärkeimpinä osallistumisen kriteereinä ovat nuoren halu ja motivaatio saada tietoa sekä parantaa arjen- ja taloudenhallintaa. Nuorten ohjautuvat ryhmään joko omatyöntekijän tai muun verkoston kautta. Kynnys osallistumiseen on pidetty matalana, eikä kurssin keskeyttämiseen liity pelkoa etuuksien menettämisestä. Sosiaaliohjaaja tapaa ryhmäläiset ennen kurssin alkua. Ryhmässä syödään aamupala ja lounas. Kannustimena osallistujat saavat lisäksi bussiliput ja leffalipun. Ryhmä tarjoaa nuorille tietoa esimerkiksi toimeentulotuesta, pikavipeistä, velkojen hoidosta, ulosotosta, säästövinkeistä ja palveluista. Ryhmän aikana harjoitellaan henkilökohtaista budjetointia, valmistetaan edullista kotiruokaa, kohdataan kokemusasiantuntija sekä annetaan tilaa myös luovuudelle ja unelmille. Toiminnassa hyödynnetään kuvakortteja, pelillisyyttä ja keskusteluja sekä tehdään erilaisia harjoituksia. Ryhmän jälkeen nuori voi halutessaan varata ajan sosiaalityöhön ja osallistua ryhmän ”tsemppikokoontumiseen”. Asiakkailta pyydetty palaute muokkaa ja kehittää toimintaa. Kokeileva kulttuuri, joustavuus, huumori, pitkäjänteisyys ja avoimuus ohjaavat toimintaa. Osallistujien myönteinen palaute kannustaa tiimiä jatkamaan ja levittämään toimintamallia muihinkin yksiköihin.

Fyrkkaa ja fiilistä -ryhmätoiminnan sisällöt ovat rakentuneet kokemusten kautta:

Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä – Ylöjärvi

Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmän tavoitteena oli asiakkaiden voimaantuminen ja osallisuuden lisääntyminen. Ryhmätoimintaa markkinoitiin erityisesti matalan kynnyksen toimintana. Ryhmä kokoontui noin kaksi kertaa kuukaudessa neljä tuntia kerrallaan kolmen kuukauden ajan. Ryhmään ilmoittautui aikuissosiaalityön ja työ- ja toimintakeskuksen työntekijöiden ohjaamana 10 henkilöä. Ryhmätoimintaan osallistui lopulta 4-7 henkilöä kerrallaan. Osallistujat olivat 30 -70 -vuotiaita. Osallistujille tehtiin päätös sosiaalisesta kuntoutuksesta ja heille myönnettiin toimintaraha.

Ryhmätoimintaan sisältyi aamukahvit ja lounas. Ruokailulla oli suuri merkitys asiakkaille. Ryhmän ohjaus toteutettiin kahden työntekijän voimin. Työntekijöiden keskinäinen tuki koettiin hyvin tärkeänä. Työparilta vaaditaan luottamusta ja sitoutumista yhteiseen tekemiseen. Ohjaajilta vaadittiin intoa, ideoita, verkostoja ja kokemusta ryhmätoiminnasta. Asiakkaat olivat hyvin tarvitsevia ja ryhmädynamiikan tasapainoon kiinnitettiin erityistä huomiota. Jokaiselle osallistujalle tuli mahdollistaa mukana olo yksilönä ja ryhmässä voimavarojen mukaan. Toiminnan alkuvaiheessa sovittiin ryhmän pelisäännöistä ja ne toimivat hyvin. Verkostojen toimijat suhtautuivat yllättävän myönteisesti yhteistyöhön ja tulivat mielellään mukaan. Ryhmätoiminta sisälsi esittelyjä, vierailuja ja informaatiota eri aiheista: esim. kaupungin liikuntapalvelut, ulosotto, edunvalvonta, mielenterveys- ja päihdepalvelut, talous- ja velkaneuvonta, kirjastopalvelut, ravitsemusterapeutin luento. Ryhmässä saatiin ja vaihdettiin tietoa ja kokemuksia keskustellen. Myös rentoutus kuului päivän ohjelmaan.

Työntekijät kokivat, että esimiehen tuki oli tärkeää. Toimintaan sijoitetut resurssit kuvastivat myös asiakkaiden arvostamista. Toiminnalle varmistettiin työntekijät, suunnittelu-aika, tilat, ruokailut sekä toimintarahat. Työntekijät pohtivat, olisiko pidempi työskentelyaika ja ikäryhmittäiset kokoontumiset hyödyttäneet osallistujia paremmin. Jatkossa voisi kokeilla pidempikestoista ryhmää, jonka aikana voisi rakentaa yhdessä asiakkaan kanssa elämän jatkopolkuja. Sisällöllisesti voisi kuulla enemmän asiakkaiden toiveita ja kokeilla myös toiminnallisia menetelmiä. Osallistujilta pyydettiin kirjallinen palaute, jota voidaan hyödyntää jatkossa.

Asiakkaiden palautetta sosiaalisen kuntoutuksen ryhmästä:

Liite: Tiedot haastatteluista

Toimiva käytäntö	Paikkakunta	Osallistujat
Gruppis-ryhmätoimintaa nuorille	Huittinen	Marjo Virtanen, sosiaaliohjaaja Marita Saari, päihdesairaanhoitaja
Passeli -matalan kynnyksen kohtaamispaikka	Huittinen	Marjo Virtanen, sosiaaliohjaaja Marita Saari, päihdesairaanhoitaja
Monitoimijainen yhteistyön malli ryhmätoiminnassa	Hämeenkyrö	Marjut Kankaanpää, sosiaaliohjaaja Hanna Rajakoski, työllisyyspalvelujen päällikkö Anna-Maija Hoffrén, sosiaalityöntekijä
Musapaja starttipajalla	Ikaalinen	Sari Hallikainen, sosiaaliohjaaja Musapajan ohjaaja sekä kolme musapajan nuorta
Asumisneuvontaa yhteistyössä Kiinteistö Oy Taloherttuan kanssa	Kangasala	Sanna Lahtinen, sosiaaliohjaaja
Sisu -sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä	Lempäälä	Seija Tuomisto, sosiaalityöntekijä Asiakas
Yksilöllinen sosiaalinen kuntoutus	Lempäälä	Seija Tuomisto, sosiaalityöntekijä Asiakas
Solmut auki -sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoiminta	Nokia	Kaisa Männistö, sosiaalityön johtaja Pirjo Paananen, sosiaalityöntekijä Helvi Ulvila, sosiaalityöntekijä
Monitoimijainen muotoutuva tiimi LAPE	Parkano-Kihniö	Katri Alamettälä, perheneuvoja Jenni Halava, sosiaalityön päällikkö
Asiakas edellä -ajatuksella kohti toimivaa aikuissosiaalityötä	Pirkkala	Petri Mäkelä, sosiaalityöntekijä
Kostiakeskus	Pälkäne	Kaisa Höijer, kuntoutusohjaaja Jari Loponen, Kostiakeskus -hanke Tuula Lehto, sosiaalityöntekijä Panu Raivio, työllisyyskoordinaattori Useita asiakkaita
Ajanvaraukseton neuvonta	Sastamala	Mira Kukko, palveluohjaaja (sosionomi) Asiakas
Ryhmätoiminnat sosiaalityössä	Riihimäki	Susanna Laine, sosiaaliohjaaja Pia Viita-Aho, sosiaaliohjaaja Soile Mäkelä, sosiaaliohjaaja Opiskelija
Asiakasraati	Riihimäki	Susanna Laine, sosiaaliohjaaja Pia Viita-Aho, sosiaaliohjaaja Soile Mäkelä, sosiaaliohjaaja ja Opiskelija
Fyrkkaa & fiilistä -ryhmätoiminta nuorille	Tampere	Sari Koskinen, sosiaaliohjaaja Tiia lempinen, sosiaaliohjaaja Marika Tanni, sosiaaliohjaaja Asiakas
Sosiaalisen kuntoutuksen - ryhmä	Ylöjärvi	Päivi Katajisto, johtava sosiaalityöntekijä Sari Peltoniemi, vs. sosiaalityöntekijä Sari Ahola, sosiaaliohjaaja Sari Haapalainen, sosiaalityöntekijä Isabella Sepponen, sosiaaliohjaaja ja asiakas